

[Time: 3:00 Hours]

[ Marks:100]

**Please check whether you have got the right question paper.**

- N.B:**
- 1. All questions are compulsory.**
  - 2. Figures to the right indicate full marks.**
  - 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.**

**Q.1 Answer Any ONE of the following. (20)**

- a) Discuss the meaning, need and scope of communication.

**OR**

- b) Explain the nature of communication, discuss the roles of various elements associated with the process of communication.

**Q.2 Answer Any ONE of the following. (20)**

- a) Explain the various types of communication barriers

**OR**

- b) Describe the teacher's role in effective classroom communication

**Q.3 Answer Any ONE of the following. (20)**

- a) Explain the communication mode of Narration and Explanation in detail.

**OR**

- b) Discuss the communication mode of Discussion and Questioning.

**Q.4 Answer Any ONE of the following. (20)**

- a) Describe the meaning and characteristics of ICT in education

**OR**

- b) Discuss the positive impact of ICT in education. How can we reduce the negative impacts of ICT in Education?

**Q.5 Write a short note on Any Two. (20)**

- a) Types of communication-Verbal and Non-verbal
- b) Principles of Effective Communication
- c) Advantages of good Speaking Listening Environments
- d) Challenges in using ICT in education

\*\*\*\*\*

(मराठी रुपांतर)

[वेळ: ३ तास]

[एकूण गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १.सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२.उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

(२०)

(अ) संप्रेषणाचा अर्थ, गरज आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा.

किंवा

(ब) संप्रेषणाचे स्वरूप स्पष्ट करा, संप्रेषण प्रक्रियेशी संबंधित विविध घटकांच्या भूमिकांवर चर्चा करा.

प्र.२ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

(२०)

(अ) विविध प्रकारचे संप्रेषण अडथळे समजावून सांगा.

किंवा

(ब) प्रभावी वर्गातील संप्रेषणामध्ये शिक्षकाच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

(२०)

(अ) कथन आणि स्पष्टीकरणाची संप्रेषण पद्धत तपशीलवार समजावून सांगा.

किंवा

(ब) चर्चा आणि प्रश्न विचारण्याच्या संप्रेषण पद्धतीवर चर्चा करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

(२०)

(अ) शिक्षणातील ICT चा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये सांगा

किंवा

(ब) शिक्षणावर ICT च्या सकारात्मक प्रभावावर चर्चा करा. शिक्षणावरील ICT चे नकारात्मक प्रभाव आपण कसे कमी करू शकतो?

प्र.५ टीपा लिहा. (दोन)

(२०)

(अ) संप्रेषणाचे प्रकार - शाब्दिक आणि अशाब्दिक.

(ब) प्रभावी संप्रेषणाची तत्त्वे.

(क) चांगल्या बोलण्याच्या ऐकण्याच्या वातावरणाचे फायदे.

(ड) शिक्षणात आयसीटी (ICT) वापरण्याची आव्हाने.

\*\*\*\*\*